

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Блащука Олексія Олександровича
«Правові механізми взаємодії громадянського суспільства та
держави в умовах євроатлантичного розвитку України»
на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08
Право, спеціальності 081 Право**

1. Актуальність теми та її зв'язок із планами наукових робіт.

Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена тим, що євроатлантичний розвиток України істотно змінює вимоги до правової організації взаємодії громадянського суспільства та держави. У сучасних умовах така взаємодія не може обмежуватися загальною політичною комунікацією, формальним інформуванням громадськості або ситуативним залученням окремих громадських інституцій до обговорення публічних рішень. Вона потребує чітко визначених правових процедур, у межах яких громадська позиція може бути своєчасно подана, належним чином зафіксована, розглянута компетентним органом, забезпечена мотивованою відповіддю та, у разі порушення, стати предметом перегляду або іншого засобу правового реагування.

Особливої ваги зазначена проблематика набуває в умовах повномасштабної війни, післявоєнної відбудови, децентралізації, цифрової трансформації та посилення безпекових викликів. Воєнний стан об'єктивно зумовлює концентрацію управлінських повноважень, однак не усуває необхідності дотримання принципів верховенства права, прозорості, підзвітності, участі громадян у вирішенні публічних справ і громадського контролю. У процесах відбудови, управління публічними ресурсами, реалізації реформ та адаптації національного правопорядку до європейських і

євроатлантичних стандартів саме громадянське суспільство виступає важливим чинником демократичної стійкості, суспільної довіри та контролю за публічною владою.

Українське законодавство вже містить значну кількість інструментів взаємодії громадянського суспільства і держави, зокрема конституційні гарантії прав і свобод, право на звернення, доступ до публічної інформації, публічні консультації, електронні петиції, громадські ради, громадську експертизу, адміністративне оскарження та судовий захист. Водночас наявність окремих правових інструментів не завжди свідчить про існування цілісного механізму взаємодії. На практиці ці інструменти нерідко функціонують фрагментарно, без належного процедурного зв'язку між поданням громадської позиції, її розглядом, мотивованою відповіддю органу влади, контролем за результатом і можливістю виправлення процедурного дефекту.

Отже, актуальність теми визначається потребою переходу від розрізнених форм громадянської участі до інтегрованого правового механізму взаємодії громадянського суспільства та держави, який відповідав би європейським і євроатлантичним орієнтирам розвитку України. Такий механізм має забезпечувати не лише можливість участі громадянського суспільства у виробленні публічних рішень, а й юридично простежуваний шлях громадської позиції, прозорість діяльності органів влади, підзвітну реакцію, ефективні засоби захисту та подальший моніторинг.

Саме тому дослідження правових механізмів взаємодії громадянського суспільства і держави має істотне теоретичне та практичне значення для вдосконалення правової системи України в умовах її євроатлантичного розвитку.

Тема дисертації затверджена вченою радою Національного університету «Острозька академія» (протокол № 5 від 24 листопада 2022 року), розглянута

та схвалена координаційним бюро відділень Національної академії правових наук (п. 54 Переліку тем дисертаційних досліджень з юридичних наук за 2022 рік).

Дисертаційна робота виконана в межах планових досліджень, які проводяться кафедрою теорії та історії держави Навчально-наукового інституту права ім. І. Малиновського Національного університету «Острозька академія», зокрема «Історія теорії та практики вітчизняного та зарубіжного конституціоналізму» (номер державної реєстрації 0119U1221).

2. Особиста участь автора в отриманні конкретних наукових результатів, викладених у дисертації. Робота містить власні ідеї, положення та розробки, що забезпечили досягнення мети та виконання поставлених завдань. Використані у дисертації напрацювання інших учених подані з обов'язковими покликаннями та застосовані виключно як теоретико-методологічна і практична основа для обґрунтування авторських висновків.

3. Ступінь обґрунтованості й достовірності наукових положень і рекомендацій. Обґрунтованість висновків підтверджується їх відповідністю висновкам до окремих розділів та загальних висновків дисертації. Достовірність отриманих результатів ґрунтується на використанні комплексу теоретичних і прикладних методів, зокрема діалектичного методу, порівняльно-правового методу та методу герменевтики, а також методу моделювання та прогнозування, що дало можливість сформулювати авторську модель інтегрованого правового механізму. Це підтверджується актами впровадження результатів дослідження та їх апробацією у практичній діяльності.

4. Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна дисертації полягає у теоретико-правовому обґрунтуванні правових механізмів взаємодії громадянського суспільства та держави в умовах євроатлантичного розвитку України, а також у формулюванні авторської моделі інтегрованого

правового механізму такої взаємодії. У роботі громадська участь, прозорість, громадський контроль, мотивована відповідь органу публічної влади, засіб захисту та подальший моніторинг розглядаються не як відокремлені інструменти, а як взаємопов'язані елементи єдиного процедурного циклу.

До положень, що характеризують наукову новизну дисертації, належить насамперед запропонована автором модель інтегрованого правового механізму взаємодії громадянського суспільства і держави. У межах цієї моделі обґрунтовано, що належна взаємодія має охоплювати не лише можливість подання громадської позиції, а й її фіксацію, розгляд компетентним суб'єктом, надання мотивованої відповіді, забезпечення підзвітної реакції, можливість перевірки результату та застосування засобу виправлення у разі порушення процедури.

У дисертації вперше на рівні цілісної теоретико-правової конструкції розмежовано окремий канал громадянської участі та повноцінний правовий механізм взаємодії громадянського суспільства і держави. Автор доводить, що канал участі лише відкриває можливість для звернення, консультації, петиції, громадської експертизи або іншої форми подання позиції, тоді як правовий механізм передбачає юридично визначений маршрут проходження такої позиції: від доступу до інформації та подання пропозиції до її розгляду, мотивованої відповіді, контролю, перегляду та виправлення процедурного дефекту.

Новизною характеризується також формулювання критеріїв євроатлантичної сумісності правового механізму взаємодії громадянського суспільства і держави. До таких критеріїв у дисертації віднесено відкритість і доступність інформації, своєчасність громадської участі, інклюзивність процедур, прозорість прийняття публічних рішень, підзвітність органу влади, мотивованість відповіді, правову визначеність, наявність ефективного засобу захисту та моніторинг виконання прийнятих рішень.

У роботі удосконалено розуміння громадянського суспільства як суб'єкта правової взаємодії з державою. Громадянське суспільство розглядається не лише як позадержавне середовище або сукупність громадських об'єднань, а як багатопланове соціально-правове середовище самоорганізації, публічної комунікації, представництва інтересів, участі у виробленні публічних рішень та контролю за публічною владою.

Удосконалено також підхід до визначення правової ролі держави у взаємодії з громадянським суспільством. У дисертації обґрунтовано, що держава одночасно виступає інституційним партнером громадянського суспільства, який створює правові канали участі, і об'єктом громадського контролю, рішення, дії та бездіяльність якого мають бути відкритими для перевірки, пояснення, перегляду та правового реагування.

Зазначене свідчить про наявність у дисертації нових науково обґрунтованих результатів, які мають теоретичне значення для юридичної науки та практичне значення для вдосконалення правового забезпечення взаємодії громадянського суспільства і держави в Україні.

5. Наукове та практичне значення роботи полягає у формуванні цілісного теоретико-правового підходу до взаємодії громадянського суспільства та держави в умовах євроатлантичного розвитку України. Запропоновані автором положення дають змогу перейти від опису окремих форм громадянської участі до розуміння взаємодії як інтегрованого правового механізму, що охоплює нормативну основу, суб'єктів, процедури, інформаційні гарантії, громадський контроль, мотивовану відповідь органу влади, засоби захисту та моніторинг. Теоретичне значення дисертації виявляється у можливості використання її положень і висновків у подальших наукових дослідженнях проблем взаємодії громадянського суспільства та держави.

Практичне значення дисертації полягає у розробленні пропозицій щодо

вдосконалення законодавства України про публічні консультації, адміністративну процедуру, доступ до публічної інформації, відкриті дані, громадський контроль, місцеву участь і засоби захисту. Отримані результати можуть бути використані в правозастосовній практиці, зокрема у процесі публічного звітування, перегляду рішень і реагування на порушення процедури участі. Запропоновані висновки та рекомендації спрямовані на підвищення рівня правової культури учасників правовідносин. Крім того, результати дослідження можуть бути застосовані у практиці навчальних закладів під час викладання дисциплін, пов'язаних із громадянським суспільством, демократією участі й верховенством права.

6. Використання результатів роботи. Теоретичні, емпіричні та практичні результати дисертації впроваджені в практичну діяльність Ради адвокатів Рівненської області (акт впровадження від 11 червня 2026 року), Громадської організації «Агенція розвитку громад «Інтонія ЗМІН» (акт впровадження від 10 червня 2026 року), а також впроваджені в освітній та науковий процеси Навчально-наукового інституту права імені І. Малиновського Національного університету "Острозька академія" (акт впровадження № 61/2026-нп від 02 червня 2026 року).

7. Повнота викладення матеріалів дисертації у роботах, опублікованих автором. Основні положення та результати дисертації були відображені в 7 наукових працях, серед яких 3 статті у фахових виданнях України 4 тези доповідей у матеріалах науково - практичних конференцій та круглих столів.

8. Відповідність чинним вимогам щодо оформлення дисертації. Анотація, структура та обсяг дисертації відповідають установленим вимогам. Дослідження Блащука Олексія Олександровича «Правові механізми взаємодії громадянського суспільства та держави в умовах євроатлантичного розвитку України» це завершена праця, у якій отримано нові науково обґрунтовані

результати, що розв'язують конкретне наукове завдання, яке становить значну цінність для розвитку сучасної юридичної науки. Науковий рівень дисертації відповідає вимогам, викладеним у Порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

9. Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана правильною українською мовою у відповідності до норм правопису, а характер викладу матеріалу відповідає науковому стилю.

10. Рекомендація дисертації до подання у разову спеціалізовану вчену раду. Роботу Блащука Олексія Олександровича «Правові механізми взаємодії громадянського суспільства та держави в умовах євроатлантичного розвитку України» рекомендовано до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 - Право, спеціальності 081 - Право.

Результати дослідження обговорено та схвалено на розширеному засіданні міжкафедрального семінару у складі кафедри державно-правових дисциплін та кафедри теорії та історії держави і права Національного університету «Острозька академія» (протокол № 12 від 10 червня 2026 року).

РЕЗУЛЬТАТИ ГОЛОСУВАННЯ:

«ЗА» - 15 осіб,

«ПРОТИ» – 0 осіб,

«УТРИМАЛИСЬ» - 0 осіб.

Голова засідання:

доктор філософії в галузі права, директор Навчально-наукового інституту права ім. І. Малиновського Національного університету «Острозька академія»

ПІДПИС
ПІДТВЕРДЖУЮ
НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛУ
КАДРІВ НАУ «ОА»

Богдан МИХАЛЬЧУК